

Sygnatura akt XII C 2206/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 20 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Flisikowska

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Anna Krzemińska

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2018 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa P. Ł.

przeciwko R. K.

roszczenia z umowy pożyczki

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę:

- 40.000zł (czterdzieści tysięcy złotych) wraz z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od dnia 23.11.2016r. do dnia zapłaty,
- 6.000zł (sześć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11.07.2016r. do dnia zapłaty,
- 4.341,50 (cztery tysiące trzysta czterdzieści jeden złotych 50/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12.12.2016r. do dnia zapłaty,
- 2.055,89zł (dwa tysiące pięćdziesiąt pięć złotych 89/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12.12.2016r. do dnia zapłaty,

2. W pozostałym zakresie powództwo oddała.

3. Koszty procesu stosunkowo rozdziela między stronami i obciąża nimi powoda w 31%, a pozwanego w 69%, przy czym szczegółowe rozliczenie tych kosztów pozostawia referendarzowi sądowemu.

/-/H.Flisikowska

Sygn. akt XII 2206/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 grudnia 2016 roku powód P. Ł. wniósł o zasądzenie od pozwanego R. K. na jego rzecz kwoty 76.397,39 zł wraz z odsetkami:

- maksymalnymi za opóźnienie od kwoty 40.000,00 zł od dnia 23 listopada 2016 roku do dnia zapłaty;
- ustawowymi za opóźnienie od kwoty 4.341,50 zł od dnia 12 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- ustawowymi za opóźnienie od kwoty 2.055,89 zł od dnia 12 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty;
- ustawowymi za opóźnienie od kwoty 4.000,00 zł od dnia 11 lipca 2016 roku do dnia zapłaty;

- ustawowymi za opóźnienie od kwoty 6.000,00 zł od dnia 11 lipca 2016 roku do dnia zapłaty;
- ustawowymi za opóźnienie od kwoty 20.000,00 zł od dnia 11 lipca 2016 roku do dnia zapłaty.

Powód wniósł także o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że jako pożyczkodawca, umową z dnia 28 maja 2015 roku udzielił pozwanemu pożyczki na kwotę 40.000,00 zł, a pożyczka nie została zwrócona w terminie wynikającym z umowy. Termin zwrotu pożyczki został przedłużony, lecz pozwany nie zwrócił powodowi ww. kwoty. Strony dwukrotnie aneksowały umowę pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku, przedłużając termin spłaty zaciągniętej pożyczki, zaś w aneksach tych pozwany uznał swój dług oraz zobowiązał się do zapłaty na rzecz powoda oprócz należności głównej, także odsetek, kosztów prowizji za zawarcie umowy pożyczki, kosztów związanych z oględzinami i szacowaniem nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie pożyczki. Dalej, powód wskazał, że w przypadku przedłużenia terminu zwrotu pożyczki, pozwany zobowiązany był zapłacić na rzecz powoda dodatkowo kwotę 10.000,00 zł za każde przedłużenie. Umowa pożyczki była według twierdzenia powoda przedłużana dwukrotnie, co uzasadnia żądanie kwoty 20.000,00 zł z tego tytułu. Skierowane do pozwanego wezwanie do zapłaty było bezskuteczne (k. 2-9).

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 stycznia 2017 roku, pozwany R. K., wniósł o oddalenie powództwa w całości, a z ostrożności o zasądzenie jedynie wyłącznie kwoty 40.000,00 zł, tj. należności głównej z umowy pożyczki. Pozwany zakwestionował prawidłowość wyliczenia należności przez stronę powodową. Podniesiono sprzeczność postanowień umownych z przepisami prawa. Dodatkowo pozwany podniósł, iż powód zawodowo trudni się udzielaniem pożyczek, zaś pozwany występował w zawartej przez strony umowie jako konsument, w związku z czym powód podlega pod stosowanie ustawy o kredycie konsumenckim. Pozwany przyznał, iż zawarł z powodem umowę pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku, jednakże w jego ocenie powód, wykorzystując przymusowe położenie powoda, zmusił go do zawarcia umowy pożyczki na niekorzystnych warunkach. Zakwestionowano też sumę opłat pobocznych, wynikających z umowy pożyczki oraz aneksów oraz fakt ich poniesienia. (k. 43-46).

W piśmie procesowym z dnia 14 lutego 2017 roku, stanowiącym replikę odpowiedzi na pozew, powód zakwestionował fakt podlegania pod ustawę z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim wskazując, iż umowę pożyczki z dnia 28 maja 2015 pozwany zawarł z powodem nie jako konsument, a bezpośrednio w zakresie prowadzonej przez pozwanego działalności gospodarczej, zaś pożyczka miała zostać przeznaczona na wydatki związane z prowadzeniem tej działalności. Wskazano, że to pozwany zwrócił się do powoda z prośbą o udzielenie pożyczki, treść umowy wynika z prowadzonych między stronami negocjacji a powód poniósł realne koszty związane z przygotowaniem do zawarcia umowy. Powód zwrócił uwagę na fakt, iż to pozwany wykorzystał powoda, bowiem krótko po udzieleniu przez niego pożyczki, przeciwko pozwanemu wszczęte zostały liczne postępowania egzekucyjne (k. 53-56).

Tak ukształtowane stanowiska stron nie uległy zmianie do zakończenia procesu przy czym powód podkreślił, że pozwany nie działał jako konsument bo pieniądze przeznaczył na rozwój gospodarstwa, a powód sam miał problemy na skutek tej pożyczki z wywiązaniem się ze swoich zobowiązań. Pozwany pokreślił natomiast niezasadność kosztów dodatkowych tej umowy, które stanowią 1/3 całego roszczenia, a będąc w przymusowym położeniu i trudnej sytuacji finansowej zgodził się na te dodatkowe koszty, które nie zostały w ogóle przez powoda poniesione (k.135).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód i pozwany prowadzili działalność gospodarczą. Powód, łącznie z pożyczką udzieloną pozwanemu, udzielił pożyczek 2-3 osobom, na kwoty 100-150.000,00 zł. Dnia 28 maja 2015 roku strony zawarły umowę pożyczki, na mocy której powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 40.000,00 zł z terminem spłaty ustalony na dzień 28 listopada 2015 roku. Umowa została zawarta na wniosek pozwanego. W umowie tej określono, iż od ww. kwoty naliczane będzie oprocentowanie sumy pożyczki odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych, liczonych od dnia wydania pozwanemu sumy pożyczki do dnia zwrotu tej sumy. Oprócz powyższego, pozwany R. K. zobowiązany był

do zapłaty kwoty 4.000,00 zł tytułem zwrotu zryczałtowanych kosztów poniesionych przez powoda przed zawarciem umowy (tj. dokonania oględzin i szacowania nieruchomości, przygotowania umowy, oceny zdolności pozwanego do terminowego zwrotu pożyczki) i kwoty 6.000,00 zł tytułem zwrotu kosztów prowizji za zawarcie umowy. W razie przedłużenia terminu spłaty pożyczki, pozwany miał także z tego tytułu uiścić opłatę w wysokości 10.000,00 zł. Dodatkowo, w przypadku nie zwrócenia pożyczki w terminie, pozwany miał uiścić powodowi kwotę 4.000,00 zł jako zryczałtowaną równowartość kosztów przedsądowych czynności windykacyjnych. W pkt 5 umowy zawarto stwierdzenie, że zabezpieczeniem zwrotu pożyczki, powiększonej o odsetki oraz inne koszty i opłaty wynikające z tej umowy jest nieruchomość o podanym nr kw należąca do pożyczkobiorcy co miało być uregulowane w odrębnej umowie.

Suma pożyczki została przelana na rzecz pozwanego w czterech ratach:

- 25.000,00 zł dnia 31 maja 2015 roku;
- 4.000,00 zł dnia 24 czerwca 2015 roku;
- 2.500,00 zł dnia 24 czerwca 2015 roku;
- 8.500,00 zł dnia 25 czerwca 2015 roku.

(dowód: umowa pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku k. 14-17, potwierdzenia przelewów k. 18-21, zeznania w części pozwanego k. 109-110 i 133-135 i w części powoda k.109-110,122- 123)

Pozwany nie wywiązał się z terminowej spłaty pożyczki. W dniu 30 kwietnia 2016 roku, strony niniejszego postępowania zawarły Aneks nr (...) do umowy pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku, na mocy którego przedłużono termin spłaty umowy pożyczki do dnia 10 lipca 2016 roku. Jednocześnie pozwany uznał swój dług zarówno w zakresie należności głównej jak i odsetek, a także zobowiązał się zapłacić na rzecz powoda kwotę 10.000,00 zł z tytułu przedłużenia terminu spłaty pożyczki (k.24) .

Pomimo upływu wyznaczonego terminu, pozwany nie dokonał zwrotu kwoty pożyczki, w związku z czym, dnia 19 sierpnia 2016 roku, strony po raz kolejny zawarły aneks do umowy z dnia 28 maja 2015 roku. Termin spłaty pożyczki został pozwanemu przedłużony do dnia 31 sierpnia 2016 roku. Pozwany zobowiązał się ponadto do zapłaty kolejnej dodatkowej kwoty 10.000,00 zł tytułem przedłużenia terminu spłaty pożyczki (k.26). Przed podpisaniem tych aneksów powód wyrażał się wobec pozwanego, że naśle kogoś kto wyegzekwuje tą pożyczkę , a pozwany który jej nie spłacił obawiał się takich konsekwencji.

(dowód: Aneks nr (...) do umowy pożyczki k.22-24; Aneks nr (...) do umowy pożyczki k. 25-26 , zeznania pozwanego k.134)

Powód nie poniósł żadnych dodatkowych kosztów uzyskania wyceny nieruchomości pozwanego. Koszty ryzyka (tj. oceny zdolności pozwanego do terminowego zwrotu sumy pożyczki) także oszacował samodzielnie, a kwotę 7.000 zł za usługę wyceny nieruchomości mimo, że jej nie poniósł , ustalił rozpytując ile średnio może kosztować taka usługa. Powód nie poniósł także dodatkowych kosztów sporządzenia umowy pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku.

(dowód: w części zeznania pozwanego k. 133-135 i w części zeznania powoda k. 122 123)

Umowa pożyczki została zawarta w bezpośrednim związku z prowadzoną przez pozwanego działalnością gospodarczą w zakresie rolnictwa, zaś środki uzyskane z ww. umowy zostały przez pozwanego przeznaczone na bieżące potrzeby gospodarstwa rolnego, tj. zakup deszczownicy oraz pompy.

Pozwany przed podpisaniem aneksów do umowy pożyczki, nie przeczytał ich. Toczą się przeciwko niemu postępowania karne dot. zarzutu oszustwa i zaciągania zobowiązań ze świadomością niemożności ich spłaty. Do dnia wyrokowania pozwany nie spłacił należności

(dowód: Aneks nr (...) do umowy pożyczki k. 25-26, zeznania pozwanego k. 109-110, 133-135)

Pozwany od września 2016r. jest leczony psychiatrycznie z rozpoznaniem zaburzeń depresyjno – lękowych F 41.2. Mimo przyjmowania dosyć dużych dawek leków nie uzyskano do września 2017r. zadowalającej poprawy jego stanu psychicznego zmieniono rozpoznanie na obserwację w kierunku choroby afektywno – biegunowej F 31 i zaproponowano hospitalizację psychiatryczną w październiku 2017r. Kiedy podejrzewano próbę samobójczą pozwanego wezwano policję i pogotowie.

Pozwany dobrowolnie wszedł do karetki i zaprzeczał usiłowaniu samobójstwa Dalej leczony był ambulatoryjnie.

(dowód zaświadczenie psychiatry dr n. med. A. K. z 11.9.17r. – k.99 i psychiatry K. A. k.100).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przywołanej dokumentacji oraz zeznań stron.

Sąd uznał zeznania powoda P. Ł. za wiarygodne tylko w części zgodnej z ustalonym przez Sąd stanem faktycznym sprawy i pozostałym wiarygodnym dla Sądu materiałem dowodowym. Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim wskazał on na poniesione przez niego koszty dojazdu do pozwanego oraz inne koszty związane z umową. Należy zwrócić uwagę, iż powód początkowo twierdził, że poniósł koszty sporządzenia przez prawnika umowy pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku w wysokości kilku tysięcy złotych, by końcowo przyznać, że koszt ten miał zostać zapłacony dopiero po zwróceniu przez pozwanego kwoty pożyczki. Odnosząc się do zwrotu kosztów dojazdów do pozwanego, powód nie był w stanie racjonalnie wyjaśnić, w jaki sposób koszty te wyliczył. Nie potrafił też wskazać nawet, ile razy był u pozwanego w sprawie zwrotu pożyczki. Sam także ostatecznie przyznał jak była mowa, że nie płacił za ekspertyzę rzeczoznawcy majątkowego czy za fachową ocenę ryzyka przed podpisaniem tej umowy.

Odnosząc się do zeznań pozwanego, także im Sąd dał wiarę jedynie w części, w jakiej korespondowały z ustalonym przez Sąd stanem faktycznym i pozostałym uznanym przez sąd za wiarygodny materiałem dowodowym. W ocenie Sądu, zeznania pozwanego w zakresie nie spłacenia pożyczek w terminie, były wewnętrznie sprzeczne. Z jednej bowiem strony pozwany twierdził, iż nie spłacił pożyczki w terminie, ponieważ miał problemy finansowe, z drugiej zaś, że spowodowane to było aneksami do ww. umowy, które zawierały dodatkowe opłaty. Pozwany zdawał się nie zwracać uwagi na fakt, iż aneksy do umowy pożyczki podpisał dopiero, gdy termin spłaty pożyczki wynikający z umowy głównej, już dawno upłynął. Nie było więc tak, że brak spłaty wynikał z zapisów aneksów. Sąd nie dał też wiary pozwanemu w zakresie, w jakim wskazywał on, iż powód wykorzystał jego przymusowe położenie i zmusił do zawarcia umowy pożyczki z 28.5.15r. i na niekorzystnych warunkach. Przede wszystkim, to pozwany zwrócił się do powoda z prośbą o udzielenie pożyczki, dalej zaś, pozwany miał możliwość zapoznania się z umową i jeśli uznał jej warunki za niedopuszczalne, nie musiał jej podpisywać. Inna natomiast była sytuacja jak sąd ustalił kiedy pozwany nie spłacił pożyczki i powód domagał się podpisywania dwóch aneksów. Wtedy wyrażał on wobec pozwanego stwierdzenia, że jeżeli ich nie podpisze to naśle kogoś kto wygzekwuje tą pożyczkę, a pozwany obawiał się takich konsekwencji.

Zgromadzone w sprawie dokumenty należało uznać za w pełni wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 k.p.c. dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z art. 245 k.p.c. dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Sąd zważył co następuje:

Zdaniem sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie w dużej części, tj. co do kwoty należności głównej 40.000,00 zł wraz z odsetkami oraz co do kwoty 6.000,00 zł z tytułu prowizji za udzielenie pożyczki oraz kwot 4.341,50 zł i 2.055,89 zł tytułem skapitalizowanego oprocentowania sumy pożyczki.

Rozważania w niniejszej sprawie, należy zacząć od ustalenia statusu pozwanego w umowie pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku. W ocenie Sądu, nie można zgodzić się z pozwanym, iż w zakresie tej umowy występował jako konsument.

Pozwany prowadzi działalność usługową wspomagającą produkcję roślinną. Rolnik jest przedsiębiorcą, jeżeli prowadzona przez niego działalność przejawia cechy działalności gospodarczej wymienione w art. 2 obowiązującej w dniu zawierania umowy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Cechami tymi są: zarobkowy charakter, ciągłość i zorganizowanie. Na prowadzenie przez rolnika działalności gospodarczej we wskazanym rozumieniu może wskazywać min. posiadanie profesjonalnych maszyn i urządzeń. Czynności prawne bezpośrednio związane z prowadzoną przez rolnika działalnością gospodarczą są uznawane za czynności podejmowane przez przedsiębiorcę.

Pozwany, prócz gołosłownych twierdzeń podniesionych w odpowiedzi na pozew, w toku postępowania nie starał się nawet wykazać, iż występował w umowie pożyczki jako konsument. Wręcz przeciwnie, pozwany sam przyznał podczas rozprawy z dnia 18 stycznia 2018 roku co potwierdził na rozprawie 6.9.2018r, iż pożyczka została zaciągnięta przez niego na bieżące potrzeby gospodarstwa rolnego. Za pieniądze uzyskane od powoda, pozwany zakupił bowiem w ramach prowadzonej działalności deszczownicę oraz pompę. W aneksie nr (...) do umowy pożyczki, strony zawarły także stosowne oświadczenie o statusie pozwanego jako pożyczkobiorcy. Wobec powyższego, w ocenie Sądu nie można przyznać pozwanemu statusu konsumenta przy zawieraniu tej pożyczki, a więc nie podlega on przepisom ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim. Zgodnie z art. 3 ww. ustawy, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt, w której kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela kredytu konsumentowi, zaś pozwany konsumentem nie był. Wobec powyższego, bez znaczenia było, czy powód udzielił pozwanemu pożyczki w zakresie swojej działalności gospodarczej.

Dalej, zgodnie z art. 720. § 1. Kodeksu cywilnego, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Skoro zatem pozwany, jako pożyczkobiorca zawarł umowę pożyczki na kwotę 40.000,00 zł, to powinien ją zwrócić w określonym umową terminie. W ocenie Sądu kwestię obowiązku zwrotu sumy pożyczki należy uznać w niniejszej sprawie za bezsporną. Pozwany nie kwestionował, iż otrzymał od powoda ww. kwotę, oraz że do dnia wyrokowania nie dokonał jej zwrotu. Kwestią sporną były więc naliczone przez powoda odsetki oraz koszty dodatkowe, a także opłaty za przedłużenie terminu spłaty pożyczki.

Omawiając więc po kolei przewidziane w umowie pożyczki koszty dodatkowe, należy wskazać, co następuje.

W myśl art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie określa granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy.

Umowa łącząca strony przewidywała obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę prowizji za udzielenie pożyczki, która jest specyficznym rodzajem wynagrodzenia, pobieranym za pośrednictwo w zawieraniu umów. Nie ma przepisów, które zakazywałyby pobierania prowizji przy umowach pożyczki. W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie należy uznać, iż przyjęta przez strony umowy pożyczki prowizja, powinna być definiowana jako forma wynagrodzenia powoda za dokonanie czynności prawnej. W okolicznościach tej sprawy, kwota stanowiąca prowizję miała pełnić funkcję wynagrodzenia za ryzyko ponoszone przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki pozwanemu. Obydwie strony przedmiotowej umowy pożyczki taką prowizję zaakceptowały. Powód, poprzez prowizję zabezpieczał także swoje ryzyko braku spłaty pożyczki ze strony pozwanego, przy czym jak widać, ryzyko braku spłaty pożyczki okazało realne. Pozwany nie spłacił bowiem nawet głównej kwoty 40.000,00 zł. W związku z powyższym, w ocenie Sądu, zasadnym było żądanie powoda zapłaty kwoty 6.000,00 zł tytułem prowizji za udzielenie pozwanemu kredytu. Okoliczności niniejszej sprawy nie uzasadniają bowiem poglądu, by postanowienia umowy w przedmiocie prowizji miały na celu obejście prawa lub były sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. W tym miejscu należy ponownie

przypomnieć, iż w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, więc nie doszło do naruszenia interesów konsumenta.

Odnosząc się do dodatkowych kosztów wynikających z umowy, których domaga się strona powodowa, należy wskazać, że nie znajdują one odzwierciedlenia w zebranych przez Sąd materiale dowodowym. Szacowanie wartości nieruchomości i sporządzenie umowy pożyczki oraz ocena zdolności pozwanego do terminowego zwrotu pożyczki miały w ocenie powoda kosztować 4.000,00 zł (tyle powód domagał się w pozwie, zaś w toku rozprawy podnosił, iż koszt oszacowania nieruchomości wycenił na 7.000,00 zł zaś koszt sporządzenia umowy na kolejne 7.000,00 zł). Trzeba jednak wskazać, że powód sam wprost przyznał, że de facto nie poniósł żadnego z kosztów, których zwrotu się domaga. Sam przyznał także w przesłuchaniu, że koszty ryzyka, wyceny nieruchomości oszacował samodzielnie, a kwotę 7.000 zł mimo, że jej nie poniósł ustalił rozpytując ile średnio może kosztować taka usługa. Powód nie przeprowadził także żadnego dowodu na okoliczność poniesienia jakichkolwiek kosztów dodatkowych wynikających z ust. 3.2 umowy pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku i ich absolutnie nie wykazał. W tym zakresie powództwo musiało więc podlegać oddaleniu. Zasądzenie od pozwanego kosztów, których domagał się powód, a które nigdy nie zostały przez niego poniesione, byłyby w ocenie Sądu także sprzeczne z elementarnymi zasadami współzycia społecznego.

Kolejną kwestią sporną były koszty wynikające z przedłużenia terminu spłaty pożyczki. Zgodnie z umową pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku, a także zgodnie z zapisami aneksów nr (...) do tej umowy, pozwany, w razie przedłużenia terminu spłaty pożyczki, zobowiązany był uiścić na rzecz powoda kwotę 10.000,00 zł (każdorazowo przy kolejnym przedłużeniu terminu spłaty). W niniejszej sprawie, termin spłaty został przedłużony dwukrotnie aneksami nr (...) z dnia 30 kwietnia 2016 roku oraz nr 2 z dnia 19 sierpnia 2016 roku. Z tego tytułu, powód domaga się obecnie od pozwanego kwoty 20.000,00 zł wraz z odsetkami. W ocenie Sądu, takie roszczenie nie może się ostać. Zastrzeżenie tego rodzaju opłat w okolicznościach niniejszej sprawy jest w istocie ich zastrzeżeniem na wypadek niewywiązania się przez dłużnika (pozwanego) ze świadczenia pieniężnego: obowiązku terminowej spłaty kredytu i jego umówionego oprocentowania. Ww. kwoty to ryczałtowo ujmowane odszkodowania, obejmujące naprawienie szkody polegającej na poniesieniu przez wierzyciela kosztów, jakie powstają po stronie kredytodawcy w związku z podjęciem czynności zmierzających do nakłonienia kredytobiorcy do spłaty zadłużenia bez wytaczania powództwa. Zastrzeżenie tego rodzaju opłat w swej istocie jest niczym innym jak zastrzeżeniem kar umownych na wypadek niewykonania bądź nienależytego wykonania świadczenia pieniężnego. Zgodnie z treścią art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody, wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi, przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Analizując treść przedmiotowej umowy pożyczki stwierdzić należy, iż zobowiązanie pozwanego niewątpliwie było od początku zobowiązaniem stricte pieniężnym, gdyż pozwany zobowiązany był do zwrotu pożyczki tj. kwoty 40.000,00 zł. Zastrzeżenie kar umownych (a w tych kategoriach niewątpliwie należy postrzegać opłaty za przedłużenie umowy) w sytuacji, o której mowa, uznać należy za niedopuszczalne (483 § 1 k.c.) i nieważne (58 § 1 k.c.). Zgodnie bowiem z treścią art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2005 roku, sygn. akt V CK 90/05, M. Prawn. 2005/18/874; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1966 roku, sygn. akt III CR 45/66, LEX nr 5962; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lipca 2005 roku, sygn. akt I ACa 368/05, OSAB 2005/3/3).

Postanowienia takie są w ocenie tutaj sprzeczne także z zasadami współzycia społecznego. Wobec tego, że zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c.), umowa pożyczki z dnia 28 maja 2015 roku jest częściowo bezwzględnie nieważna na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. art. 58 § 3 k.c. Zarówno art. 353¹ k.c., jak i art. 58 § 1 i 2 k.c. w sposób jednoznaczny zakreślają granicę, w jakich strony mogą dokonywać czynności prawnych. Wysokość ustanowionych opłat jest nieporównanie wyższa od wysokości odsetek za nieterminową spłatę. Skorzystanie przez pożyczkobiorcę z możliwości przedłużenia terminu spłaty stawia go w gorszej sytuacji niż popadnięcie w opóźnienie. Należy zwrócić też uwagę chociażby na datę zawarcia drugiego aneksu do umowy pożyczki tj. dzień 19 sierpnia 2016 roku, oraz wynikającą z tego samego aneksu datę zwrotu pożyczki tj. dzień 31 sierpnia 2016 roku. Powód domaga się zatem zapłaty kwoty 10.000,00 zł (czyli aż ¼ wartości umowy

pożyczki) za przedłużenie terminu spłaty pożyczki o zaledwie 11 dni. Odnośnie pierwszego aneksu z 28.5.2015r. sytuacja była podobna co prawda mniej drastyczna niż w przypadku aneksu drugiego bowiem tu termin spłaty został przedłużony do dnia 10.7.2016r.. Był to jednakże też bardzo krótki czas miesiąca i 12 dni przy dodatkowej kwocie aż 10.000 zł (stanowiącej 1/4 całej pożyczonej sumy) tylko za takie przedłużenie terminu spłaty. Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszania reguł słuszności kontraktowej, a za takie naruszenie należy uznać dodatkowe oprócz odsetek opłaty za przedłużenie terminu spłaty pożyczki. Nie bez znaczenia jest tu także fakt, że powód wobec pozwanego przed podpisaniem obu aneksów obligujących pozwanego do zapłaty właśnie tych spornych 20.000 zł wywierał presję wyrażając się, że zastosuje niekonwencjonalne metody i naśle kogoś kto wyegzekwuje zwrot pożyczki od pozwanego. Te stwierdzenia wywołały u pozwanego obawy przed takimi skutkami i także przyczyniły się do podpisania tych aneksów. Nie bez znaczenia jest tu fakt, że pozwany od września 2016r. leczony psychiatrycznie w związku ze stanami lękowo- depresyjnymi, które występowały u niego już wcześniej przed datą podjęcia leczenia z powodu, których zdecydował się na terapię. Te stany pozwanego były na tyle poważne, że nie poddawały się intensywnemu leczeniu farmakologicznemu stąd zmiana rozpoznania i obserwacja w kierunku choroby afektywnej dwubiegunowej i zlecenie hospitalizacji psychiatrycznej. Stąd ze wzmożoną uwagą należało zdaniem sądu podejść do oceny obaw pozwanego po słowach wypowiedzianych przez powoda które jak sąd ustalił w tym momencie u niego wystąpiły. Przynoczyć tu warto wyrok SA w Warszawie z dnia 20.9.2013r. IACa 448/13 w którym ten sąd stwierdza, że umowa obiektywnie niekorzystna dla jednej ze stron zasługuje na negatywną ocenę moralną, a w konsekwencji do uznania umowy za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego ze skutkami z art. 58 par 2 k.c. w szczególnych przypadkach zwłaszcza wówczas gdy nie powstały wszystkie przesłanki wycisku przewidziane w art. 388 par 1 k.c. Z reguły ma to miejsce wtedy gdy do widocznego w treści umowy pokrzywdzenia jednej ze stron doszło przy świadomym lub spowodowanym niedbalstwem wykorzystaniu przez drugą stronę swojej silniejszej pozycji.

Wobec powyższego, reasumując w ocenie Sądu zasadne było zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 40.000,00 zł tytułem należności głównej wynikającej z umowy pożyczki wraz odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od dnia 23 listopada 2016 roku do dnia zapłaty (pkt 2.7 umowy pożyczki) oraz kwoty 6.000,00 zł tytułem kosztów prowizji z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2016 roku do dnia zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu (do 10.7.16r. miał być termin zwrotu pożyczki zgodnie z 1 aneksem z 30.4.16r.). Sąd uznał za zasadne także powództwo w zakresie kwoty 4.341,50 zł i 2.055,89 zł tj. skapitalizowanego oprocentowania sumy pożyczki z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12.12.2016r. (dnia wniesienia pozwu) do dnia zapłaty co zasądził także w pkt 1 wyroku, a w pozostałym omówionym zakresie powództwo w pkt 2 wyroku oddalił.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. obciążając powoda w 31% , a pozwanego w 69 % jednocześnie pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

SSO Hanna Flisikowska